

Voordelig maar niet goedkoop

INDIANA LINE NOTA 550

Ook audiofielen en muzik-
liefhebbers gaan mee in de
vaart der volkeren. Moet
het niet allemaal mooier,
sneller, duurder, beter en
geavanceerder? Loopt de
mensheid daarmee niet
voorbij aan de essentie van,
in dit geval, geluidswearge-
ve? Dat zijn bespiegelingen
die ontstaan na beursbe-
zoeken en na het beluis-
teren van de Indiana Line
Nota 550 luidsprekers.

tested

MUSIC
emotion

1

De AV-NU was erg succesvol. De show ademde cachet, sfeer, stijl en het was er simpelweg gezellig. Zo'n chique locatie in een centrale metro-pool zet hifi in een heel ander daglicht dan het ver van de beschaving gelegen Veldhoven. Hifi-beleving had hier vaak een sekte-achtig imago en je moest altijd uitleggen wat al die mannetjes ergens in de bush zo'n heel weekend uitvrat. De Jaarbeurs past voortreffelijk in de hele ambiance rondom hifi. Je komt daar als importeur of merk-vertegenwoordiger niet casual, maar ook als bezoeker is drielidig niet ongepast. Zo'n move naar een representatieve beurslocatie is een stap naar verdere professionalisering van de hifi-wereld. Dat is hard nodig, want veel van de kleinere en gespecialiseerde high-end bedrijfjes lopen behoorlijk achter in marketing, branding, strategische productontwikkeling, de toepassing van nieuwe technologie, moderne productiemethoden en organisatie. Binnen de hifi-wereld is eigenlijk een merkwaardige tegenstelling. Enerzijds is daar de professionalisering in productie en marketing bij de grotere bedrijven. Dat leidt vaak tot een focus op commercie en niet altijd primair op geluidskwaliteit. Je vindt dan hifi-producten in dozen met fluweel en afgewerkt met Swarovski-stenen. Een overrijverig omarmen van nieuwe technologie leidt ook vaak tot zeer complexe producten. Op een buitenlandse show stond enige tijd geleden een nieuw type schakelende versterker met extreem veel componenten op de print. Zelfs een moederbord van een moderne server valt daarbij in het niet. Zo veel componenten om geluid te versterken?

Anderzijds beschikken we over een rijke erfenis aan simpele natuurkundige principes, die de basis vormden voor alle grote en baanbrekende hifi-producten sinds de twintiger jaren. Dat zijn vaak eenvoudige en elegante bouwprincipes, die een signaal zo puur mogelijk overdragen. De indruk bestaat dat die eenvoud voor een deel verloren ging door de focus op commercie en marketing, de 'specificatie-ratrace' en de vraag naar (te veel) digitale functionaliteit. Veel hifi-producten die echt goed presteren zijn vaak

gebaseerd op die simpele bouwprincipes, zoals bijvoorbeeld de Indiana Line Nota 550.

Simplicity & design

De Indiana Line 550 is een heel bijzondere eend in de bijt. Deze luidspreker fietst dwars door het bovenstaande verhaal heen. Het is een uitermate betaalbaar product, geeft ondergetekende zowat de 'Sam Tellig-status' en diehard audiofielen zullen meteen roepen dat het voor zo'n prijs helemaal niets kan zijn. Maar goed, die behoren tot de generatie die nog luisteren met hun portemonnee. Als het dunder is, is het beter niet? Een volgend gegeven is, dat de 550 een vloerstaande drieweg is. Voor een bescheiden budget is een goed presterende minimonitor nog wel te bouwen, maar een drieweg is een stuk lastiger. De 550 is dus bij voorbaat verdacht...

Veel betaalbare en soms erg kostbare luidsprekers bestaan (letterlijk) uit zes vlakke panelen die in de fabriek machinaal gevouwen worden. Dat zou je ook verwachten bij de 550. Maar, de Indiana Line is afkomstig van het in Turijn gevestigde Coral Electronic en overtuigt visueel meteen door een stuk Italiaans design raffinement. De in 'rovere grigio scuro' uitgevoerde zijpanelen hebben fraaie gewelfde vormen en ook de andere stijkenmerken geven deze weergevers een dure design-uitstraling. Een veel aantrekkelijker object om naar te kijken dan het merendeel van de fantasieloze houten dozen. Het zijn van die kleine dingen waar over nagedacht is. Een fraai ingelegd logo en de rustige vormgeving van het frontpaneel met zwarte verzonken drivers. De finish van de overige panelen is heel slim gekozen. Het ziet eruit alsof de weergevers met leer zijn bekleed. Dat geeft een heel ander gevoel dan luidsprekers van de conusknaller met van die goedkope chromen ringen rond de units. Het stukje betaalbaarheid komt natuurlijk uit de toepassing van vinyl en niet van echt houtfineer. Ook zijn er single terminals en kan er dus niet gebi-amped worden. Dat is overigens niet altijd een nadeel. Luxe inschroef-spikes ontbreken. Er worden plakvoetjes bijgeleverd. Een ware uitdaging voor de accessoires industrie om 24-karaats massieve

kegels te leveren. Goud ontkoppelt het laag en op termijn uw huidige investering in dit edelmetaal. In ieder geval wekt de 550 het gevoel op dat het ontwerpbudget voor het grootste deel in de geluidskwaliteit zit en dat de slimme designfeatures de zeer bescheiden investering in de behuizing camoufleren. Op het gebied van de toegepaste drivers heeft het economisch denken namelijk niet in onbehoorlijke mate toege-slagen. Er is een 26 mm dometweeter met een soft-conus en twee 135 drivers (midrange en laag). Specificaties van luidsprekers zijn nietszeggend, althans de specs die iedereen standaard geeft. De slechtste en de beste luidsprekers die hier ooit stonden hebben identieke (opgegeven) specificaties. Het enige waar je iets mee kunt zijn de afmetingen en het gewicht, waarbij het gewicht nog afhankelijk is van je woonplaats. Met 88 cm hoogte is deze weergever geen onruststoker in uw zorgvuldig in balans zijnde interieur. De MAF (Men Acceptance Factor) is dus sowieso hoog. Het meest belangrijke cijfer van deze 550 is dan ook de gevoeligheid. Die is 91 dB en dat geeft ruimte om aan te sturen met laagvermogen-versterkers met thermionische aandrijving.

Luisteren

Indiana Line producten hebben nog nooit in de luisterruimte gestaan. Doorgaans komen hier apparaten en luidsprekers waarvan al van te voren bekend is dat ze niet tegen zullen vallen. Het is namelijk de bedoeling om de consument te wijzen op producten die de moeite waard zijn en niet op hifi die je beter kunt mijden. Dit was dus spannend. De 550's arriveerden ook splinternieuw in nog nooit geopende dozen. Ook hier werd snel duidelijk dat een luidspreker te breken of te maken is met akoestiek en aansturing. Simpele buizenversterkers hebben inherente voordelen ten opzichte van solid state circuits en discreet is doorgaans beter dan geïntegreerd. De verhouding tussen actieve en passieve componenten is bij een discrete schakeling namelijk in het voordeel van de laatste. Passieve componenten zijn in principe lineair en actieve componenten niet. Transistoren moet je dwingen om lineair te

zijn. Buizen zijn inherent extreem lineair. Ze hebben ook niet zoveel negatieve feedback nodig. Ook moderne opamps kunnen erg lineair zijn. In principe kunnen ze discrete circuits daarin verslaan. Dat betekent theoretisch dat de betere versterkers typen zijn met weinig buizen, discrete versterkers met heel weinig transistoren of versterkers met moderne opamps. Die paar uitzonderingen op de voorgaande regels, maken de wereld vanzelfsprekend weer minder voorspelbaar. Vervolgens is de 'slew rate' belangrijk. Veel belangrijker dan een lage vervorming. Wie wil weten waarom sommige superversterkers met een extreem lage vervorming erg slecht klinken, moet de slew rate maar eens bestuderen. De focus op een zo goed mogelijke versterker is belangrijk om de optimale prestaties uit de 550 te halen. Er is tijdens de test ingezet op verschillende buizen-eindversterkers. De reden is dat de betere buizen-eindversterkers een geluid kunnen produceren dat realistischer klinkt. Dat heeft te maken met snelheid, stijgtijd, neutraliteit, dynamisch gedrag en lineariteit. Het is dan vaak optimaal om zo'n buizen-eindversterker aan te sturen met een solid-state voorversterker. De meeste voorversterkers met buizen hebben namelijk problemen met de weergave van het laag. Overigens is dat stukje gewenst realisme ook bereikbaar met een aantal solid state versterkers. De Marantz set uit de vorige Music Emotion komt dicht in de buurt. De Indiana Line had enkele uurtjes nodig om los te spelen. Luidsprekers en phono-cartridges zijn hifi-componenten die bewezen in moeten spelen. Het gaat hier gewoon om mechanische delen die enige soepelheid moeten ontwikkelen. Aanvankelijk was de soft-dometweeter van de 550 natuurlijk verdacht. Uit de jaren zeventig en tachtig weten we allemaal dat veel van zulke drivers weliswaar een lekker melow en soft soundje produceren, maar dat heeft niets te maken met hoe instrumenten in werkelijkheid klinken. De eerste klanken van de 550 waren in het hoog enigszins 'soft', ondanks de 'clarity' van de aangesloten buizen mono's. Maar, na een dag spelen verdween die aanvankelijke softheid vrijwel volledig en klonk het hoog met een

zekere snelheid, neutraliteit en 'clarity'. Het midden en hoog klonk vervolgens heel schoon en 'breed'. Het miste die 'hard edge' die sommige metaal-tweeters laten horen als gevolg van reso-

nanties. Daardoor komen stemmen en instrumenten erg natuurlijk over, zonder dat dit de suggestie wekt als zijnde afkomstig uit een luidspreker. Ook met betrekking tot detaillering presteren **▶▶NEXT**

deze drivers zeer goed. Ze blijven maar iets achter ten opzichte van ribbon drivers. Tijdens het verdere inspelen werd de weergave van lagere frequenties ook beter. De 550 is een luidspreker die zonder opvallende kleuring het laag laat horen. Afhankelijk van de bron kan dit laag behoorlijk diep, strak en gedefinieerd klinken. Overigens is het afspelen van een percussietrack een uitstekende manier om vat te krijgen op de mate van realistische weergave. Zet er maar gewoon een crash-bekken, woodblocks, een snare, castagnetten en ander ketelwerk naast. Heeft het audio-systeem dezelfde impact en dynamiek? Komt de klank van die echte instrumenten overeen met wat het systeem doet, of klinkt het soft, laid back en dynamisch afgerond? Hoor je, na het uitdelen van

een klap op zo'n trom, die typische uitstervende verandering van de complexe harmonische klank die zo'n vel produceert? Heeft het instrument echt breedte, afmeting en natuurlijke warmte, of neem je een uitgedund, hol en harmonisch uitgekleed signaal waar?

Het uiteindelijke resultaat is van zeer hoog niveau. De stage-weergave is fabelachtig goed, het dynamische gedrag blijft maar weinig achter bij wat de topsystemen kunnen. Met de juiste aansturing is er een behoorlijk niveau van realisme te halen en het middengebiet klinkt erg fraai. De 550 blijft een vloerstaander van bescheiden afmetingen en produceert (gelukkig) geen ongedefinieerde walm van lage tonen die tsunami's veroorzaakt. Dat is het voordeel van weergevers met bescheiden woofers. Wat je terugkrijgt is een laagweergave die zo authentiek mogelijk is. De 550 geeft absoluut laag van een zekere kwaliteit. Dat werd duidelijk tijdens het draaien van een aantal Beethoven Sonate's vanaf sacd (Mari Kodama Pentatone 5186 023). De laagste pianoregisters werden zeer strak en buitengewoon indrukwekkend neergezet. Het laag kan absoluut met een zeker 'gewicht' worden neergezet. 'Samb-Adagio' van Safri Duo laat veel power en drive in het laag horen. Dat lukt allemaal al met een tubeamp die, in combinatie met de belasting die de 550 vormt, maximaal 15 Watt aan vermogen kan ontwikkelen over de gemiddelde impedantiecurve. Het stukje realisme waartoe de 550 in staat is, komt ook specifiek tot uiting middels de track van Hans Theessink die blues speelt op de nieuwe STS demo sacd (13e editie).

Conclusie

De Indiana Line Nota 550 is een geraffineerd en oogstrelend vormgegeven vloerstaander. Belangrijk zijn de indrukwekkende geluidsmatige prestaties die, in combinatie met goed gekozen elektronica, een zeker niveau van realistische weergave kunnen bereiken. Deze 550 is een exponent van de moderne luidsprekerbouw. Er is hier sprake van een extreem goede prijs/kwaliteitsverhouding. Op dit prijsniveau is er nauwelijks iets voorhanden dat gelijkwaardig of beter presteert. Zoek er een leuke en betaalbare buizenversterker bij en er kan een dijk van een set staan. De 550 heeft in de luisterruimte een topprestatie neergezet. Voor de dealer en de toekomstige eigenaar ligt de uitdaging om dit performanceniveau te evenaren. Want, de Indiana Line Nota 550 is voordelig, maar zeker niet goedkoop.

Ruud Jonker

OVERDRUKKEN
UIT MUSIC EMOTION
12-2010

WWW.MUSIC-EMOTION.NL

PRIJS
INDIANA LINE NOTA 550 € 199,- PER STUK

INDIANA LINE SPEAKER SYSTEMS, TEL: 026-3830311
E-MAIL: AUDIO@INDIANALINE.NL, WWW.INDIANALINE.NL